

عارفانه‌ها

مجموعه مقالات:

معرفت‌شناسی عرفانی

عرفان پویا از منظر امام خمینی علیه السلام

استاد رضا رضانی کیلانی

رمضانی گیلانی، رضا، ۱۳۴۲ -
 عارفانه‌ها: مجموعه مقالات معرفت‌شناسی عرفانی عرفان پویا از منظر امام
 خمینی قدس سره / رضا رمضانی گیلانی. - قم: صحیفه معرفت، ۱۳۸۴
 ص ۲۰۸

ISBN: 964 - 93950 - 9 - 5 : ۱۷۰۰۰ ریال

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 ۱. خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹ -
 ۱۳۶۸ - نظریه درباره عسرفان. ۲. شناخت (عرفان). ۳. عرفان
 الف. عسرفان. ب. عنوان: مجموعه مقالات معرفت‌شناسی عرفانی عرفان
 پویا از منظر امام خمینی قدس سره
 ۹۵۵ / ۰۸۴۲۰۹۲ DSR ۱۵۷۴ / ۵ / ۴ / ۸۴

۸۴ - ۳۵۰۹

کتابخانه ملی ایران

۹۱۲۲۵۵۱۷۷۷۲۱۲۵۷

نام کتاب: عارفانه‌ها
 مؤلف: استاد رضا رمضانی گیلانی
 ناشر: صحیفه معرفت
 حروف‌نگار و صفحه‌آرایی: داوود محمدزاده
 چاپخانه: نینوا - قم
 نوبت چاپ: اول
 سال نشر: بهار ۱۳۸۴
 شابک: ۹۶۴ - ۹۳۹۵۰ - ۹ - ۵
 شمارگان: ۲۰۰۰ جلد
 قیمت: ۱۷۰۰۰ ریال

همه حقوق طبع محفوظ است

مراکز پخش

قم - خیابان معلم - کوچه ۱۰ - سمت راست بن بست اول - پلاک ۱۷

قم - خیابان ارم - پاساژ قدس - انتشارات اشراق

فهرست مطالب

مقدمه استاد	۸
-------------	---

مقاله اول: معرفت‌شناسی عرفانی / ۱۵

دییاجه	۱۷
مقدمه	۲۱
رویکردها درباره شناسایی	۲۵
تعریف معرفت عرفانی	۲۷
تفاوت علم و معرفت	۳۱
معرفت عرفانی در قرآن و سنت	۳۵
موضوع علم عرفان	۴۲
ابزار معرفت عرفانی	۴۴
جایگاه عقل نزد اهل معرفت	۵۴
اتحاد معرفت عرفانی و معرفت عقلی	۵۸
مراتب و درجات شناخت عرفانی	۶۸
محاضره	۶۹
مکاشفه	۷۰
مشاهده	۷۱
اقسام علم شهودی (شهود معصوم شهود مشوب به خطا)	۷۵
بسترسازی معرفت عرفانی	۷۹
تقوی	۸۰
مجاهده	۸۱
اخلاص	۸۲
ایمان	۸۲

۸۴	 عمل صالح
۸۴	 عمل به علم
۸۵	 عوامل انسداد معرفت عرفانی
۸۶	 رهیافت شهودی عرفان

مقاله دوم: عرفان پویا از منظر امام خمینی / ۹۷

۹۹	 پیشگفتار
۱۰۷	 تعریف عرفان
۱۱۰	 عرفان از منظر امام علیه السلام
۱۱۴	 موضوع و فایده عرفان
۱۱۴	 مرز عرفان و فلسفه
۱۱۶	 مرز عرفان و فقه
۱۲۰	 رابطه عرفان با احکام شریعت
۱۲۳	 آموزش‌های عرفانی انبیای الهی
۱۲۶	 جامعیت علمی و عملی امام علیه السلام
۱۲۷	 پویایی علمی مکتب امام علیه السلام
۱۲۹	 عرفان نظری و عرفان عملی
۱۳۱	 هماهنگی عرفان با هدف انبیاء
۱۳۲	 خدا در عرفان
۱۳۸	 سفرهای چهارگانه سلوک
۱۴۰	 منازل سلوک از نظر امام علیه السلام
۱۴۴	 برتری مقام عرفانی امام علیه السلام
۱۴۶	 عمق و گستردگی عرفان امام علیه السلام
۱۴۸	 مسؤولیت عارفان واقعی
۱۵۱	 اسلام ناب از دیدگاه امام علیه السلام

سیاست عرفانی امام علیه السلام	۱۵۵
احیای تفکر دینی	۱۵۸
دعوت عمومی به دنیای عرفان	۱۶۲
نسبت عرفان و حماسه	۱۶۴
برخورد امام علیه السلام با عارف نمایان	۱۶۸
شاخصه های عرفان امام خمینی علیه السلام	۱۷۰
۱- تمسک به ولایت انسان کامل	۱۷۱
۲- جمع بین شریعت و طریقت	۱۷۵
۳- سالک سفرهای چهارگانه	۱۷۶
۴- عدم تقید به منازل عرفا	۱۷۷
۵- جامع گرایی عرفان امام علیه السلام	۱۷۸
۶- پیوند سیاست و عرفان	۱۸۰
۷- پیوند حماسه و عرفان	۱۸۱
۸- توجه به قرآن صاعد	۱۸۲
۹- توسل به اهل بیت علیهم السلام	۱۸۷
۱۰- نگاه ابزاری به علوم و معارف بشری	۱۸۹
نصایح عرفانی امام علیه السلام	۱۹۳
امام علیه السلام و اشعار عرفانی	۱۹۸
آثار عرفانی امام علیه السلام	۲۰۱
فهرست منابع و مأخذها	۲۰۵

مقدمه استاد

روح آدمی لطیفه‌ای ربّانی است که خدای متعال در انسان به ودیعه نهاده، تا خود را آنگونه که شایسته است جستجو نماید و آنچه را که مطلوب واقعی اوست، طلب کند.

این لطیفه ربّانی بود که زمینه را فراهم ساخت که خدای متعال با تعلیم اسمائش آدم را مورد تجلیل و تکریم قرار دهد و او را لایق تعظیم از جانب فرشتگان الهی نماید.

جایگاه ویژه این لطیفه که چون آئینه‌ای شفاف است می‌تواند جلال و جمال الهی را به نمایش گذارد. تا از مهم‌ترین لطائف در آفرینش انسان به عنوان خلیفه الهی پرده بردارد.

از این رو خداوند متعال به خاطر شأن امانت‌داری انسان به گونه‌های مختلف او را مورد خطاب قرار داد. «یا ایها الناس، یا ایها الانسان، یا ایها

الذین آمنوا...» و از عنایت ازلیّه خود او را بهره‌مند ساخت.

انسان نیز با سیر عقلی و قلبی همواره درصدد است حق عبودیت و معرفت را به جای آورد. گرچه دست یابی به چنین ادای حقی برای اکثری دشوار و بلکه غیر ممکن است با این حال انسان لحظه‌ای از همت و تلاش، خود را باز نخواهند داشت و در مسیر الی الحق با عنایت حق تعالی سلوک می‌نمایند تا به قدر سعه وجودیش بتواند بخشی از اسمای الهی را به نمایش گذارد و در حیات خود جلوه‌گر سازد.

هر عارفی پس از وصول و ارتباط با محبوب حقیقی‌اش به خلق الهی علاقه‌مند می‌شود تا آنانرا به دروازه توحید فرا خواند که هر کدام از آنان به قدرشان از چشمه توحید ازلی برخوردار باشند و سیر زندگی و حیات و ممات خود را برای باقی مطلق قرار دهند «ان صلاتی و نسکی و محیای و مماتی لله رب العالمین»^۱.

سالک عارف با این عشق عقیف و پاک دعوت خدای محبوب را برای هدایت خلق اجابت می‌نماید و درصدد است که از این طریق دنیای انسان را دنیای توحیدی قرار دهد تا او نیز طعم شیرین حیات طیب را در کام خود فرو نهد و به صلح و صفا و امنیّت و عدالت نائل آید.

در این روزگار از جمله عارفانی که در این سیر جامع حرکت نمود و با اتصال به چشمه لایزال الهی درصدد هدایت بهترین آفرینش خدای متعال - یعنی انسان - برآمد حضرت امام خمینی رحمته الله علیه بوده است.

او فقیه‌ی سترگ، مفسری بزرگ و تجسّمی از آموزه‌های دین الهی برای مسلمانان جهان بود که توانست با سلوک زاهدانه و عارفانه‌اش، جهانی را متوجّه حقائق بی‌پایان نماید.

او نیز چون انبیاء و امامان معصوم علیهم‌السلام هیچگاه کسی را به سوی خود دعوت نکرد. بلکه دعوت همیشگی این بزرگ مرد تاریخ بسوی محبوب حقیقی یعنی خدای متعال بوده است.

امام خمینی رحمه‌الله آن مصلح بزرگ در این عصر با جریان‌سازیِ مقابله با سلطه، استکبار کاخ‌های سفید و کرم‌لین را به لرزه درآورد و آنان را متحیر و سرگردان در مسیر کفر و الحادشان نمود.

گرچه شناخت جامع و فراگیر آن رهبر آزاد مرد و آزاد اندیش برای ما دشوار و بلکه غیر ممکن است، اما هر کس به اندازه سعه وجودی خود باید درصدد شناخت او بر آید تا وظیفه و تکلیف الهی‌اش را به اندازه فهم خود به انجام رساند.

امام خمینی رحمه‌الله آن فقیه، مفسر و عارفی است که در انجام رسالتش لحظه‌ای از احدى به غیر خدای متعال نهراسید و با باوری که نسبت به خدا، هدف، راه و امتش داشت وظیفه‌اش را به بهترین صورت انجام داد و یک حرکت و جریان بزرگ مبارزه با کفر و استعمار و استثمار را بوجود آورد که امید است خدای متعال عنایت خود را شامل حال همه گرداند تا آن را به حرکت جهانی عدالت گستر حضرت مهدی علیه‌السلام متصل نمایند تا همه جوامع بشری از معنویت، عقلانیت، امنیت و عدالت به معنای واقعی برخوردار شوند.

اکنون به فضل الهی سکانشاد این کشتی هدایت به دست شاگرد خلف آن امام بزرگ مقام معظم رهبری حضرت آیه الله خامنه‌ای «مدظله العالی» است که تمام وجود خود را وقف و هزینه اجرای دستورات نورانی اسلام نموده و معتقد است که راه ما راه امام است و باید آن آرمان‌های بلند امام علیه السلام را که آرمان الهی است دنبال نمود، و نیز چون استادش بر این باور است که در جای خود برای مقابله با سلطه جهانی باید لباس رزم پوشید و از کیان اسلام و عزت و سرافرازی مسلمین دفاع نمود.

آنچه را که پیش رو دارید دو مقاله مربوط به حوزه عرفان می‌باشد یکی با عنوان معرفت‌شناسی عرفانی و دیگری عرفان پویا از منظر امام خمینی علیه السلام است.

امید است که بزرگان اهل معرفت و بصیرت بر نگارنده منت نهند و نکات اصلاحی و تکمیلی را هدیه نمایند تا در چاپ‌های بعدی مورد استفاده قرار گیرد.

از دوستان مؤسسه دین و اخلاق و انتشارات صحیفه معرفت که زمینه چاپ، نشر و توزیع این اثر را فراهم نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌نمایم.

العبد الفانی المحتاج الی رحمة ربه
الحقیر رضا رمضانی